www.svoboda-news.com
UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
JUL 10

Entered as Second-class matter (No. 79), Published by Svoboda Newspaper, 3, 1917, on file at the Post Office at Jersey City, New Jersey. — Subscription Price Prepaid, A. S. BUELEROS, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 157. — Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 10. липня, 1922. — VOL. XXX. — No. 157. — Jersey City, N. J., Monday, July 10, 1922. — THREE CENTS

ЗЕЛІЗНИЧА РОБІТНИЧА РАДА ВЗИВАЄ СТРАЙКУЮЧИХ РОБІТНИКІВ, ЩОБ ВЕРНУЛИСЬ ДО ПРАЦІ

ШИКАГО, Ілл., 7. липня. — Голова Зелізничої Робітничої Ради Злучених Держав, Бенджемин В. Гупер, повідомив страйкуючих зелізничих робітників (шапменів), що Зелізнича Рада візьме під розгляд їх домагання лише тоді, як вони вернуться до своєї роботи в цілому краю.

Він заявляє, що Зелізнича Рада ен уступить перед страйком, бо се значило-б уступати перед анархією, але коли шапмени поступлять так як трекмени і, не кидаючи праці, віднесуться о посередництво до Зелізничої Робітничої Ради, то вона радо прийме на себе обовязок довести до порозуміння між зелізничими робітниками і власниками зелізниць.

Голова страйкуючих шапменів, Джуелл, оголосив заяву, в якій винить Зелізничу Раду за теперішне становище на зелізницях в Америці.

СКАНДАЛ З ЧУЖИНЕЦЬКИМИ ПАТЕНТАМИ І АМЕРИКАНСЬКИМИ „ОПІКУНАМИ"

ВАШИНҐТОН, Д. К., 7. липня. — Френсис П. Ґарвин, голова Хемічної Фондації, яка купила від „опікуна" чужинецької власности, А. Мичела Палмера, 4,600 німецьких і інших чужинецьких хемічних патентів, намагається боронитись перед віддачею сих патентів теперішньому опікунови чужинецької власности.

„Хемічна Фондація" закупила патенти усього за чверть міліона долярів і за дозволи на виріб фарб та медикаментів збирає міліони, отже вона не хотіла би стратити золотого бизнесу, але є повна надія, що вашинґтонське правительство не відступить від свого справедливого домагання.

СЕНАТОР ЛЯ ФОЛЛЕТ ЗАПОВІДАЄ НЕВДАЧУ РЕСПУБЛІКАНЦІВ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 7. липня. — Нині виголосив у сенаті довшу промову сенатор Ля Фоллет з Висконсин.

Він говорив проти законопроекту МекКамбера і Фордні у справі підвисшення тарифових оплат від бавовни і бавовняних виробів. Він зпаовів, що як сей бил перейде, то республіканці будуть побиті при сьогорічних осінніх виборах, а також при президетських виборах в 1922 році.

КАЖУТЬ, ЩО ДЕМОКРАТИ ПОСТАВЛЯТЬ КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА СЕНАТОРА ПОМЕРІНА

ВАШИНҐТОН, Д. К., 7. липня. — В кругах сенату від кількох днів говорять, що демократи хотять видвигнути кандидатуру сенатора із стейту Огайо, Етлі Померіна, на президента Злучених Держав підчас виборів в 1924 році.

БУДЕ БИЗНЕС АМЕРИКАНСЬКИХ НАФТЯРІВ В МЕКСИКУ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 7. липня. — Мексиканське посольство оголосило, що 27-ий параграф нової мексиканської конституції не обовязує для минувшини.

Замітка. — Се значить, що 27-ий параграф мексиканської конституції, який удержавнює земельні скарби в Мексику, не нарушує давніх прав посідости чужинців в Мексику.

ЦІНИ ПОЖИВИ В ГОЛОВНИХ МІСТАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДОРОЖІЮТЬ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 7. липня. — Департамент праці видав звіт за час від 15-го мая до 15-го червня с. р. про ціни поживних продуктів в 22 головних містах Злучених Держав.

З того звіту виходить, що за той час у 18 містах (з 22) роздрібні ціни на поживні продукти трохи подорожіли.

В деяких містах, між ними в Ню Йорку, ціни поживи в продажі на роздріб пійшли вгору о 3%; в других містах; між ними в Шикаґо, Ілл., ціни підскочили о 2%; а в інших, між ними в Филаделфії, Па., тільки о 1%. В прочих містах між ними у Вашинґтоні, пожива за згаданий час подорожіла ледви на ½%.

Натомісць, протягом останнього року ціни продуктів поживи дрібку подешевіли.

СПРАВА ДЕМОКРАТИЧНОГО КАНДИДАТА НА ГОВЕРНОРА СТЕЙТУ НЮ ЙОРК

СИРАКЮЗ, Н. Й., 7. липня. — Тут відбувається конференція демократів нюйоркського стейту у справі іменовання кандидата їх партії на говернора стейту при виборах сеї осени.

Аґенти Рендолфа В. Герста, видавця сензаційних дневників і кількох журналів, стараються видвигнути кандидатуру свого боса, але люди поважні вважають сю кандидатуру неповажною і не гадають її підпирати.

Натомісць виринула на конференції кандидатура бувшого говернора нюйоркського стейту Алфреда Е. Сміта, за якою заявляється значне число делеґатів. Є надія, що його кандидатура побідить.

ОВЛС ВЕДЕ ДАЛІ ФАЙТ ЗА ДЖАБ МЕЙОРА МІСТА ЯНҐСТАВН

ЯНҐСТАВН, Огайо, 6. липня. — Уступившия добровільно зі становища посадника міста Янґставн Джордж Л. Овлс, тепер добровільно не хоче уступити.

Він зачав остру боротьбу проти нового мейора Вилієма Дж. Різа, з наміром усунути його і наново засісти в ситі гол. Він нині рано явився у Різа, домагаючись звороту ключів до офісу мейора. Різ відказався вволити його волі. Тоді Овлс відійшов, заповідаючи, що удасться на судову дорогу.

Заповів він теж, що коли він видасть свою заяву до народу, то всі Янґставнці стануть по його стороні.

ОКРУЖНИЙ ЗЇЗД В НЮ ЙОРКУ.

Дня 4. с. м. відбувся в Українському Народньому Домі окружний зїзд представників українських товариств в Ню Йорку й околичних містах стейтів Ню Йорк, Ню Джерзи і Канетикат. Було понад 60 делеґатів.

Зїзд зачався перед 10. годиною рано. Головою зїзу вибрано дра Демидчука. Зараз опісля зачався спір за президію, який тягнувся майже до 4-ої години сполудня.

Відтак зачались наради згідно з програмою зїзду. Обговорювано справу помочі України. Дебата тривала майже три години, почім принято постанову, що в Ню Йорку буде окружний комітет помочі Україні, а по плейзах місцеві комітети, які будуть збирати гроші і відсилати або просто на Україну або через український комітет допомоги голодним на Україні у Львові.

Вкінці обговорювано ще потребу українського народного університету в Америці, справу українського банку і всеукраїнського зїзду.

ОПІНІЯ ПРО АМЕРИКАНСЬКІ ШКОЛИ КРАСНИХ ШТУК.

Славний англійський артист Невінсон признався, що замальоване одного образа при якім робив чатири роки, він дістав 1.500 долярів. Коли відпоручник лондонської газети „Морнінґ Пост" поспитав його, чому винагорода є так низька, артист відповів, що сьому винуваті обставини, серед яких опинились красні штуки.

„В Америці — говорить Невінсон — наука красних штук є найбільших невдячною, гірше чим в Анґлії. Чи була деколи держава, яка малаб стільки соток тисяч міліонів артистичних шкіл, а так мало артистів? Не диво, — американська публика інтересується лише в старих красках і купує лише другорядну тандиту на европейській ліцитації. Американці інтересуються лише в мертвоті і старинности, тому ліпше зробилиб, як би замкнули свої школи красних штук".

КОРАБЕЛЬНА КАТАСТРОФА В ГАМБУРҐУ.

В гамбурській пристані потонув новий бразилійський корабель „Адьварез", що перший раз виплинув на море. Число погибших має сягати до 100.

ВОЛОЦЮГИ ЗАКЛАДАЮТЬ СВОЮ КОЛЬОНІЮ

Волоцюги, або „ґовбоє", як їх прозивають з анґлійська, закладають свою першу кольонію де будуть жити і працювати після своїх ідеалів. Ся кольонія буде находитись у Сіт Плезант, Мериленд, зараз за граничною лінією Колюмбійського Дисткрикту. Землю під сю кольонію подаровано. До внутрішного життя сеї кольонії не мають мішатись ніякі власти, бо волоцюги настановляють собі свою власну адміністрацію. Кольонії даровано також зелізничий віз, де її члени будуть спати нічю; в десь будуть міститися у шатрах.

Провідником сеї кольонії волоцюгів є Данило Ші, бувший визначний член робітничої юнії, котрий опустив юнію — як каже — тому, що там є богато „паршивих волоцюгів".

Про згадану кольонію волоцюгів він каже: „При помочи сеї кольонії ми докажемо, що волоцюги є жертвами обставин і можуть заробляти собі на властиве прожиттє, коли би їм дано нагоду.

„Се буде строго кооперативна кольонія. Люди будуть виконувати ріжні роботи, щоби лише заробити на життє. Колиж ся кольонія окажеться успішною, то позакладаєм инші по цілій державі.

ЯК КС. ТАБАЧКОВСКІ В ТОВМАЧИ СПОВІДАЄ І ПРИЧАЩАЄ.

В селі Грушці, товмацького повіту мав відбутися 10. мая с. р. слюб дівчини Марії Лябінної з Николою К., а що вона хрещена в костелі, тому і слюб мав відбутися в товмацькім костелі. На день перед слюбом завізвав кс. Табачковскі дівчину до сповіди і причастія. По сповіди і причастію візвав дівчину до своєї канцелярії і сказав, що слюб не може відбутися в неділю, лишень у вівторок. Дівчина сказала, що прилагодилися і спросили гостей на неділю, а перенесення слюбу на вівторок, потягне великі кошти, тому просить, щоби слюб відбувся в неділю. Кс. Табачковскі відповів: як будеш моя, то буде слюб в неділю. Дівчина обурена такими словами, почутими від чоловіка, котрий може бути її дідом — заявила рішучо, що на се не може згодитися. Тоді „гарячий" кс. Табачковскі кинувся на дівчину і хотів її силою здобути, але дівчина відтрутила від себе старця і втікла перестрашена з обіймів звіра в сутані.

КРАЄВИЙ КРАЄВИЙ
КАЛЄНДАР
ТОВАРИСТВА
ПРОСВІТА
У ЛЬВОВІ
на 1922 рік
УРАТОВАНИЙ В АМЕРИЦІ ПЕРЕД КОНФІСКАТОЮ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ З ВАРШАВИ
Ціна тільки 55 центів з пересилкою.
Замовлення посилайте разом з грішми на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ЩО КАЖЕ ПРЕЗИДЕНТ.

Президент Гардінґ, промовляючи, з нагоди Дня Незалежности, до зібраних у свойому рідному місточку, Маріон, Огайо, говорив між иншим отсе: „Вільний Американець має право працювати, не питаючись нікого о дозвіл. Булоби також обкроєнням свого права, коли людям відмовлено права заключати спільні умови. Найсильнійшим виразом конституції є право до свобідного життя і щастя. Люди мусять бути вільні, щоби жити і осягати успіхи. Колиж хтонебудь відмовляє комунебудь права працювати і жити з тої праці, тоді пропала свобода в Америці".

КАТАСТРОФА В ФРАНЦІЇ.

При кінці мая лучилася полудневій Франції на гостинці, що йде через Ментону до Нікеї, страшна катастрофа. З Френс скотилася величезна лявіна, яка засипала 23 робітників, ідучих до роботи. Їх усіх по відкопанню знайдено неживими, в спільному обіймі, певно думали нещасні, що стаючи плече в плече, опруться гураганови леду й каміння.

УБИЙСТВО ВЛАСНОГО СИНА.

Б. Книгені к. Ходорова жив 20-літний парубок Іван Горинь у рідної матери й вітчима Лабяка. Рідна мати позавидувала синови, що померший батько записав йому два морги поля, — й умовилася з вітчимом убити сина, що й зробили оноді, задусивши його в стододі. Убийників арештовано. Вони признались до вини.

ЗА МЕЖУ.

В Прошові, меховського повіту, вивязалася бійка Кубацкого з Цієнсним через те, що Кубацкі переорав Щ. межу. В бійці згинув таки покривджений, якого Кубацкі пробив вилами на смерть.

СИЛЬНИЙ ГУРАҐАН ПЕРЕНІССЯ ПОНАД КАНАДОЮ.

З четверга на пятницю, з 22 на 23 червня понад великою частию Канади шалів сильний гураган, що наробив на міліони шкоди і кількох осіб отратило житє. В Вінніпеґу буря почалася о 3.30 рано і тревала пів години. Вітер дув 84 милі на годину.

Буря почалась в Бреденбері в Саскачевані, звідси пішла півкругло на полудневий захід до Реджайни; звідси звернула на схід до Манітоби через Волсей, Бродвею, Вірден кругом Брендону, де струя вітру розширилась в четверо, однакож сила вітру не була ще така велика.

Приходячи до Портедж ля Прейрі струя гураґану стала в шестеро ширшою, ніж була на протизі Бреденбері-Вірден і тут власне сила гураґану зросла незмірно. Найгірше буря лютувала кругом Портедж ля Прейрі і там шкоду числять на два міліони, коли в Вінніпеґу буде оден мілон шкоди.

Крім того гураґан наробив чимало шкоди по фармах, попівечив збіже вчасти, або і зовсім та пошкодив будинки. З брею був дощ і в декотрих сторонах богато, або менше граду.

З людий згинуло трох, а сім є ранених. Можна бути певним, що колиб гураган був в день, то згинуло би більше людий.

Згоріло дві дівчини.

З Квібеку доносять, що підчас процесії в селі Маканік запалила ся одежа на двох дівчатах (7 і 8 літ), які були вбрані за ангелів. Дівчата так попеклися, що невдовзі померли.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ГАЗІ ДОСІ НЕ ОСЯГНУЛА ЖАДНИХ УСПІХІВ

БОЛЬШЕВИКИ ОБІЦЮЮТЬ ЗАГРАНИЧНИМ КАПІТАЛИСТАМ ВЕЛИКІ КОНЦЕСІЇ В РОСІЇ.

ГАҐА, столиця Голяндії, 7. липня. — За три тижні тутешня міжнародня конференція для розвязки російського питання не осягнула жадного успіху.

Аліянти питаються большевиків, чи вони признають заграничні довги Росії, а большевики питаються аліянтів, чи вони їм дадуть нову позичку. Жадна сторона не дала ще в сій справі ясної відповіди і на сьому цілі переговори спинились.

На зібранню комісії для справ приватної власности голова британської комісії, сер Филип Лойд-Грейм, заявив, що як большевики не дадуть ясної відповіди, що вони гадають зробити із заграничними довгами Росії, яку удержавнену приватну власність хотять звернути, і що хотять зробити у справі приватної власности, якої не гадають звернути власникам, — так конференцію можна і зараз замкнути і покинути її без дальших дебат.

На зібранню комісії для справи довгів большевицький делеґат Макс Літвінов заявив, що він не може нічого заявити у справі признання давних заграничних довгів Росії, поки не знати-ме, чи аліянти дадуть большевикам позичку.

Натомісць большевицький делеґат Леонід Крассін показався вже трохи більше уступчивий, заявляючи, що справи довгів і приватної власности в Росії можна обговорювати теоретично.

Большевики кажуть, що мають для аліянтських капіталістів 600 концесій в Росії. Між ними є 30 концесій для добування і чищення нафти. Кромі того вони дають концесії на добування золота, зеліза, на вируб лісів, на цукроварні, а також на перевозові засоби.

ВАШИНҐТОНСЬКИЙ ДОГОВІР В БРИТАНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ЛОНДОН, 7. липня. — В палаті громад принято нині в другому читанню законопроект (бил) про приняте вашинґтонського договору в справі обмеження морських зоружень.

ДАЛЬША КРОВАВА БОРОТЬБА ІРЛЯНДСЬКИХ ДЕРЖАВНИХ ВИСК ПРОТИ ПОВСТАНЦІВ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 7. липня. — Ірляндські державні війська далі ведуть завзяту боротьбу з повстанцями в Даблині.

Вони розбили і взяли в полон кілька банд повстанців. Бранців є кількасот, але нема між ними Імона де Валери, за яким тепер державні війська глядають.

В Блессинґтон отаборились повстанці, як оповідано, під проводом Де Валери. Державні війська бомбардують сю заставу.

В Бойл, коло Даблина, вдарили державні війска на повстанців в панцирних возах і розбили їх. Там згинув генерал Дакерл.

Генерал Катал (Карло) Бруґа, бувший міністер війни в кабінеті Де Валери, помер нині, наслідком тяжких ран, які одержав у битві в будинку чотирох судів в Даблині перед кількома днями.

В АНҐЛІЇ БОЯТЬСЯ ПЕРЕВОРОТУ В НІМЕЧЧИНІ

ЛОНДОН, 7. липня.—Британський премієр Лойд Джордж одержав тайні відомости від своїх аґентів в Німеччині, що Німеччина стоїть над берегом фінансової пропасти.

В тутешних дипльоматичних кругах побоюються, що фінансова руїна Німеччини могла би спричинити упадок німецької республіки і прискорити віднову монархії.

Премієр Лойд Джордж зачав з того приводу переписку з італійским премієром Сканцером та французьким премієром Пуанкаре.

Вгадують, що по упадку республіканського правительства в Німеччині повстала-б не тільки небезпека зі сторони німецьких монархістів, але також з боку німецьких комуністів, які використали-б нагоду для викликання анархії і боротьби в краю.

ФІНАНСОВА РУЇНА НІМЕЧЧИНИ

БЕРЛІН, 7. липня. — В тутешніх урядових кругах заявляють, що Німеччина незадовго мусіти-ме проголосити своє фінансове банкротство.

Упадок німецької марки загнав німецьку республіку над беріг фінансової пропасти.

Канцлер др. Вірт, як запевняють, звернеться небавом до аліянтів, аби згодились, щоб Німеччина здержала дальші виплати воєнного відшкодовання в готівці.

МОНАРХІСТИЧНИЙ РУХ В НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН, 7. липня. — В німецьких республіканських кругах зростає занепокоєнне наслідком аґітації в Баварії за привернення в Німеччині монархії.

Бувший премієр фон Кар заповідає, що новим німецьким цісарем не буде ніхто з Гогенцоллернів, але один з Віттельсбахів.

В ПОГОНІ ЗА УБИЙНИКАМИ РАТЕНАВА

ВІҐО, Еспанія, 7. липня. — Тут увязнено двох німецьких молодців, яких підозрівають яко убийників німецького міністра Ратенава. Їх віддано до вязниці.

ЧЧЕРІН В ШПИТАЛЮ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 7. липня. — Московський большевицький міністер закордонних справ, Юрій Чічерін, приїхав до Інсбруку, в австрійському Тиролю, на лічение до приватного шпиталю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сити і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платяться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАША МАТИ ЇСТИ У НАС ПРОСИТЬ.

Українці з Галичини! Усі сподівання, уся наша будуччина у злуці із Соборною Україною. Наша національна гордість у тім, що ми діти великого, поверх сорок-міліонового народу. Уся наша історія це бувальщина наших людий на Придніпровю. Наша борба за освободженне Галичини тільки на те, щоби створити вільний осередок для визволу цілої України.

Хто зачинає і кінчить увесь свій ідеал вузким, галицьким патріотизмом, той тільки обдурює себе і других. Галичина без Великої України це мертвеччина, на якій не збудуєм нічого. Галицьким патріотизмом не загрієш серця, не вдоволиш душі. Галичина це тільки одно з дітий Неньки-України.

Пора нам, Галичанам в Америці, показати, що ми тую Матір свою рідну цілим серцем любимо.

Єще ніколи не була Вона у такій тяжкій потребі. Четвертина українських сіл вже вимерла або конає у страшних муках голоду. Тих нещасних не годен вже вратувати ніхто. Друга четвертина уже також в обіймах лютого голоду і тільки негайна поміч може їм спасти життє.

А уся решта, половина сіл на північній Україні, мусить дістати поміч еще цеї осени, коли має пережити через зиму.

Хай кождий із нас зрозуміє, що усій Великій Україні грозить смерть. А ми самі будемо грабарями нашої нації, коли не добудемо усіх сил, щоби найти поміч.

Ми живемо у богатім краю, поміж добрими людьми в Америці. Американці дали всюди свою поміч, де було потрібно або й ні. Вони спомогли голодну, змасакровану Турками Вірменію, вони дали поміч голодній Росії, вони кинули чималу жертву Бельгії, котра і без цього булаби дала собі раду, вони дали Польщі сотки міліонів, хоть певне вона цього ніяк не варта.

Тільки Україна, найбільша страдальниця у світі, тільки український народ, що сотками літ боронив цивілізації перед дикими ордами, тільки український хлібороб, що своїм хлібом і мясом годував пів Европи — тільки нашим людям приходиться тепер гинути без ніякої від нікого помочи.

Пробіг! Чи поглухли ми, чи поніміли?! Чи нема між нами нікого, щоби представив Американцям це, що Україна вимирає з голоду?!

Ми можемо пережити політичні невдачі, але ніхто не годен воскресити вимершого народу!

Усюди, де тільки живуть Українці, повинні не тільки збирати лепти між собою. Поміж Американців підім — жебраймо на ратунок Україні.

Відвідаймо або напишім до своїх конгресменів і сенаторів — просім, щоби Злучені Держави уділили голодуючим на Україні поміч із державного скарбу.

Заінтересуймо нашою справою усіх добрих людий в Америці, уряджуймо голодові маніфестації, — ходім від хати до хати — ужиймо всіх можливих способів, аби тільки придбати допомогу голодним.

Всяка акція, яка спинилаби збиранне помочі вимираючим з голоду людям, булаби справдішним народним злочином.

Проте усі народні справи мусять зійти на другий плян аж до того часу, поки не узискаємо належної спомоги для голодної України.

Уся громадська енергія нашої еміграції мусить ужитися виключно тільки для ратунку голодним.

Всьо друге може зачекати. Тільки смерть не буде ждати, страшна смерть від голоду!

Маймож серце і совість Українці-Галичани. Не опустім наших голодних селян на Великій Україні. Коли наша поміч буде тільки так, від нехочу, для людського ока, то лучше скажім, що ми окрема порода твердосердних Галичан, які не дбають, що станеться із людьми на придніпрянських степах.

Скажім собі тоді: — не тратьмо сили, спускаймося на дно. Підім гуртом і як рабське племя, поцілуймо громадою ручки у ясних панів, перепрошуючи за всьо минуле.

Бо прецінь розумні політики не думають про окрему галицьку державу, без злуки з Соборною Україною.

Хайже ця страшна хвиля покаже, що ми справді члени великого народу, а не виродки химери.

Галичани! Наша Мати, Україна, їсти у нас просить!

Н. С.

64 СТОРІН КАТАЛОГ КНИЖОК 64
ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"
ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!
ПРИ ЗАМОВЛЕННЯХ ПОНАД $5.00 ДАЄМО ВІДПОВІДНИЙ ОПУСТ.
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ПОЛТАВА.

(З нагоди сумної памяти дня 27. червня (старого стилю) 1709 року).

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Ворскла річка невеличка, тече вона зтиха,
Ой хто не був у Полтаві, не зна того лиха!
(З української народньої пісні тих часів).

10. липня по новому стилю Україна святкує двіста тринадцяті роковини полтавського бою. Сумні роковини! Хай кождому Українцеві в сей день стануть перед очима страдавні події, хай оглянеться він довкола і добре розмислить: хто винен у нашому дихолїттю? Чи така вже наша доля щорбата, чи ми самі — цілий нарід український в біді нашій тоді й тепер не завинили?

Сумно переступила Україна з сімнадцятого у вісімнадцятий вік.

По смерти великого Богдана усі його здобутки пішли ні нащо. Новий український союзник — Москвщина і не думала додержувати умов, на яких приняла до себе меншу сестру — Україну „як рівну до рівної і вільну до вільної". Натомість московські царі віддали Польщі Правобереже, а як Семен Палій полковник хвастівський і білоцерківський намагався прилучити Правобережну Україну знов до Лівобережа, то гетьман Мазепа на приказ царя Петра заарештував його, а цар вислав його у Сибір.

Скрізь по більших і менших містах України стояли московські залоги з московськими воєводами, а Українці мусіли те військо з московськими урядовцями годувати і удержувати. А тут ще цар Петро, боячися шведського походу на Україну наказав Українцям будувати нові кріпости під доглядом московських приставників.

„Козаки, покинувши доми свої, косовицю й жнива зносять тяготу й спеку на службі царського величества, а вдома великоросийські люде доми їх розбірають, грабують, палять, жінкам і доньках їх чинять насильства, коней, худобу і всяке майно забирають, старшину бють до смертельним боєм..".

Так описує військовий писар Пилип Орлик в своїм листі стан річей в 1706-7 році. А кошовий Гусак так писав гетьманові Мазепі кілька лів перед тим:

„Ваша вельможність правду пишете, що при Ляхах великі утіснення козацьким вольностям були, за теж Богдан Хмельницький і війну проти них підняв, щоб з їх підданства висвободитись. А тепер ми бачимо, що бідним людям ще гірше ніж при Ляхах... Люде, що придатять з Гетьманщини жаліються, що москалі людей бють, крадуть, грабують, хапають дітей і завозять в неволю в Москощину".

На запорозьких землях царі наставили свої кріпости, позабірали запорозькі млини і не давали Запорожцям вільно управляти свій рибний та звіринний промисл. Запорожці даремно прохали про справедливість — на їх благання не зважали, натомість раз-у-раз посилав їх цар у походи то проти Татар то проти Турків, знесилюючи товариство низове запорозьке. Та що найгірше серед самого народу українського не було згоди.

Москва роздавала землі, чини й усякі привілеї українській старшині, а біднійших людей потім на тук старшину й нацьковувала: „бачите, мовляв — які т ілюде ваша старшина — не дають жити убогому людові, все собі забірають, а для вас нема нічого! Хай ліпше приходять до вас на Україну наші московські воєводи, вони по правді з бідним людом поводити-муться!"

Отак Москва сіяла між Українцями, як то тепер кажуть „клясову ненависть", а з тої ненависти сама користала, бо біднійші й темнійші Українці все з більшою злобою вимовляли до багатших:

„Гей доки ви доки, за вами луги й луки,
„Нігне-нашому братові козаку-нетязі стати й коня попасти!"

Так жалівся бідний народ на багачів.

Сам гетьман і старшина, на котрих чернь нарікала, бачила добре до чого воно йде і знаючи, що з тої московської ласки всім біда буде, шукали способів, щоб раз на все визволитися з того тяжкого ярма.

Тому коли в 1708 році на Україну рушив славний вояка король шведський Карло XII, то гетьман в осени перейшов на його бік, а на весні 1709 року і сам кощовий війска запорозького Кость Гордієнко прибув у Будища під Полтаву до шведського короля разом з восьмю тисячами товариші-Запорожців і сам привітав короля латинською промовою.

Якіж умови зложили гетьман Мазепа і Запорожці з королем?

Король підписав умову, що:

„Україна по обох сторонах Дніпра з військом запорозьким і народом українським має бути вічними часами свобідна від усякого чужого володіння. Шведи, чи инші союзні з нею держави не мають претендувати на власть над Україною і військом запорозьким, чи на зверхність або яку підвладність, ані не мають брати яких небудь доходів чи податків".

Мазепа й Запорожці випустили кілька листів до українського народу, закликаючи його до боротьби за свою свободу й добро Батьківщини.

Народ тяжко журився і виливав тоді свою тугу в таких піснях:

„Та ще не світ, та ще не світ
Та ще не світає
Та хитрий Москаль запорозьку землю
А крутом обїзжає.
Ой обіхавши запорозьку землю
Тай став степ межувати,
Ой став городи, панські слободи
По річках сажати.
Ой обсадивши панські слободи
Та не будуть владіти
Ой очистить король свою Україну
А по саму лінію".

Тимчасом не дрімав і цар Петро. Зруйнувавши гетьманську столицю Матури, вирізав він там все населення, не жаліючи ні дідів, ні жінок, ні дітей. Як люде розказували потім, з тої різні така сила крови витікла, що вода у річці стала як кров червона. Цар випустив також свої листи до українського народу, а в них писав:

. . . ні который нарід під сонцем такими свободами і привилеями не може похвалитися як нарід український і то по милости нашій, Царського Величества. Бо ні, жадного шага в нашу казну з цілого краю ми брати не велимо, а нашою милостю і військом нашим ми край той і святі православні церкви та городи від бусурменського та єретичного наступу обороняємо. Щож до тих несправедливих і ворожих докорів, ніби по нашому указові українського народу доми й пожитки попалено і розорено, то все брехні ворожі, що їх вигадано на „возмущеніе" українського народу, бо ми військові своєму великоросійському під загрозою смертної кари заборонили чинити кривди й обиди народові українському, за віщо вже деяких злочинців при Почепі і скарані на смерть... Ми великий Государь тим, хто які збитки поніс прирікаємо, що як виженемо ворога з земель наших — то їх милостю своєю нагородимо. І щоб наші українські підданці ворожої брехні не слухали і вуха собі затикали, а сподівалися на нашу оборону й милость".

До української черні, серед якої перед тим Москва посіяла „клясову свідомість", царські слова про „нагороди й милости" більше промовили ніж слова гетьмана, старшини й Запорожців про добро й оборону Батьківщини. — До гетьмана й короля мало хто йшов.

Натомісць, зачувши про „нагороду" полковник Гнат Галаган перекинувся від короля й Мазепи до царя Петра і пішов разом з московським військом руйнувати Січ Запорозьку.

Заманивши Запорожців ласливими обіцянками, щоб вони здавались бо їм нічого не буде, український запроданець разом з своїми московськими побратимами люто помстилися над Запорожцями, які їм повірили на присягу Галагановy, як потім писав один із сучасників Стефаненко:

„тоє учинилося у нас у Січі, що без огляду на присягу Галаганову і московську, товариству нашому голови луплено, шию до плахи рубано, вішано і инші тіранські смерти завдавано. А надто, що і в поганстві за древніх мучителів не водилося — мертвих з гробів многих не тільки товариства, але й ченців одкопувано, голови їм утинано, шкури луплено й вішано!"

Так мстилися московські кати разом з українським запорданцем мабуть за те, що рік перед тим після суду покарано доносчиків царевi на Гетьмана таки з української старшини — Кочубея та Іскру!

По цілій Україні і по тих церквах, що Мазепа побудував, попи з наказу царя проклинали гетьмана. Новий Гетьман, котрого вибрано з наказу царя — Іван Скоропадський разом з Семеном Паліем, якого Петро повернув тепер із Сибіру стали при боці царя.

А народ український? Він також став, або при царі, або затаївши злобу і на гетьмана й на царя, як тепер кажуть „держав свій невтралітет". В таких умовах 27. червня 1709 року в день Сампсонія стали під Полтавою на бій дві сторони: московський цар Петро з величезним військом і шведський король Карло XII разом з своїм союзником Мазепою і купою Запорожців.

Шведське військо не мало ні пороху ні гармат, та проте билося знаменито, але мусіло піддягти силі. Ранений король разом з гетьманом мусіли утікати. Цар гучно святкував перемогу: — йому співали славу його московські й українські прибічники і правило вдячні молебні з його наказу українське духовенство.

Так український народ власними руками поховав свою свободу й свою батьківщину в день Сампсонія 27. червня 1709 року.

На місці боевища викопано могилу, де разом поховано Москалів, Шведів і Українців. Вона зветься „шведська могила", і коло неї побудовано церкву. (Ця могила під самим містом Полтавою — не більш як три кільометри від міста).

Що року 27. червня (10. липня н. ст.) аж до останніх часів правилася там урочиста служба божа, на якій православлялися христолюбиві московські царі і виголошувалася анатема „еретикові й зрадникові", українському гетьманові Івану Мазепі, которого заходами побудовано між иншими численними церквами і полтавський монастир!

27. червня (10. липня) 1909 року у Полтаві в присутности царя Миколи II. і сили московського й українського урядництва урочисто відсвятковано 200-літний ювилей полтавської побіди. До двох памятників на память про ту побіду, у Полтаві поставлено ще й третій і названо одну з головних вулиць міста і парк при ній (саме перед земським домом, що побудований в чудовим українським стилю) на память царя „Петровськими".

Так святкували Українці ювилей свого лихолїття тринадцять літ перед сьогоднішним днем. В році 1917 вже по революції при уряді Керенського відбулося звичайне свято, і тільки в 1918 р. підчас гетьманування Павла Скоропадського побоялися в Полтаві урядити звичайне свято, бо в той день в Київі Українці урядили маніфестацію в честь Мазепи, і полтавське помосковлене урядництво й духовенство побоялося ворожих собі українських виступів.

Не знати як святкують тепер під московськими большевиками?

Сьогодня в сі сумні роковини на думку мимохіть приходить порівнання з роком 1709.

Чи не те саме відбувається тепер перед нашими очима на Україні?

Чи сучасні московські царі „клясовою свідомістю", підступом, підкупами й иншими звичайними московськими засобами не поділили нас на табори? А хто з того поділу тепер користає?

Чи сьогодня на Україні не знущається московська „пролетарська" армія з українського народу, удержуючися його коштом як колись царська за часів Петра?

Чи сьогодня не має у нас наших сучасних Кочубеїв і Галаганів, що за московські милости торгують кровю своїх братів?

Чи сьогодня нові, вже червоні, володарі не пишуть до Українців такі самі листи як колись Петро, вихвалюючися своїми добродійствами та виправдуючися у своїх злочинах?

Чи багато Українців пішло тепер за тими нашими вождами, які звали на боротьбу во імя добра батьківщини, а чи більше спокусилося на московські ласкаві обіцянки?

Через що тепер святкують перемогу на нашій землі нові московські пани? Чи теперішнє панування московських пролетарських царів і оборонців українського „трудового" народу легче для нього, аніж панування колишніх білих царів і таки „оборонців" трудового народу перед українськими „панами"?

Згадаймо те все, бо ще й сьогодня є нам над чим роздумати! Хай Полтава все стоїть нерестороговy перед очима цілого без ріжниці станів і кляс українського народу доти, аж поки він не стане українською Нацією!

Віктор Андрієвський,
(з Полтави).

Юрко Дранчук.

ДУМКА.

Україно, пробудися, чогож ти заспала?!
Згадай, яка колись була козацькая слава.
Пробудися, Україно не пора вже спати,
Ой час уже, час вже крайній біду потоптати,
Вже час, щобися збудили в нас козацькі сили,
Щоб почули наші предки, здрігнулись могили
До боротьби всі ставаймо, борімся до смерти,
Та не даймо Україні на віки умерти.
Щоби про нас наші діти, а може і внуки
Споминали, як ми тепер, козацькії муки,
Щоби знали, що ми хочем в світі красше жити
Недаймося, любі браття, ворогам здушити.
В кождім селі дім збудуймо читальні „Просвіти"
Щоби у нім просвічались ми і наші діти.
Україно, пробудися, чогож ти заспала,
До боротьби, до просвіти йти пора настала.

Матвіївці, 6. червня, 1910.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ У ВІДНІ ДО УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

Земляки!

Два роки вже веде наше Товариство акцію культурно-матеріяльної допомоги українській незаможній молоді за кордоном.

І тепер на порозі третього року своєї діяльности важкі обставини, серед яких доводиться нашому Товариству продовжати дотеперішню роботу, приневолюють нас опять звернутися до Вас з гарячим закликом о поміч.

Досі, завдяки Вашій жертволюбивости, мали ми змогу сповнити поставлене собі завдання! Досі завдяки Вашим лептам десятки української молоді мало можність сяк-так продовжати й кінчити свої студії, перервані довгими роками світової війни і визвольної боротьби за нашу Батьківщину!

Від якогось однак часу ми з жахом бачимо, як щораз рідше приходять Ваші лепти, як остигає жертволюбивість і разом з тим вичерпується допомоговий фонд нашого Товариства.

І в останніх місяцях ми тілько частинно могли допомагати студентству в його боротьбі з нуждою і злиднями теперішнього економічного й політичного лихоліття.

Тепер і цего не стає! -

А положення нашої молоді на еміграції стає з дня на день більш критичне й безвихідне! Дорожня змагається з кожньою хвилею! Ціни харчів одіння, мешкань а навіть шкільної оплати зростають з божевільною скоростію. Не наводимо їх, бо вони знані Вам добре з часописей. Замітно тільки, що місячні кошта студентського животіння, які пів року тому назад не досягали 15.000 авст. корон, нині виносять 60.000 авст. корон на одного. А число потребуючих доходить півтора сотки. Для удержання їх для нас потрібна страшна сума. Для Вас — це жертва богатьох долярів.

Не вже-ж пожаліете її?

Земляки! Невисказаним жахом переймає нас думка про сю можливість цілковитої руїни українського студентства. Страшна розпука огортає нас на вид марнічої молоді! Це не фраза, не порожні слова! Десятки **голодуючої й обідраної молоді** це вже грізна, жахлива дійсність!

Не вже-ж припинити цего Ви в силі? Не вже-ж цю молодіж, якої не доконали Ляхи ні кулею й багнетом на окривавлених ланах Рідної Землі, ні катованням по тюрмах і таборах, до решти винищити мусить матеріяльна нужда на еміграції?

Земляки! Цего не сміє бути і ми віримо, що це не станеться! — Ми віримо, що Ви **не допустите до загибелі молоді**, яка є будучність нашої нації. **І не допустите**, щоби на пів шляху кидати велике діло Визволення Батьківщини, за яке терпіли і страдали Батьки, до якого Ви доложили й докладаєте своїх рук і за яке отся якраз молодіж крівавилась на степах України, під Львовом і над Сяном, а тепер дорогою освіти здобуває йому трівкі підвалини.

І ми цего певні, що на цей заклик наш горячий і трівожний поспішите негайно з помічю!

Хвиля грізна, пора крайна!

На Вас жде українська молодіж!

У Відні, дня 15. мая, 1922.

ЗА ВИДІЛ ТОВ. ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ:

Др. Дністрянський, голова
М. Стрільців, писар.

P. S. Звіт III Звич. Заг. Зборів нашого Т-ва вишлемо в найблизшому часі по видрукуванню.

Наша адреса:

Prof. Dr. Stanislaus Dnistrianskyj, fuer Ukr. Verein d. Kulturfreunde, Wien VIII, Albertgasse 34/26 D. O.

О КРАЮ МІЙ!

О краю мій! Свята руїно,
Новітня Троє в попелах!
Перед тобою гну коліно
І клячу: Боже в небесах,
За кров, за муки, за руїну,
Верни, верни нам Україну!

Верни нам нашу прежню волю,
І добре імя нам верни,
Людською кривдою важкою
Землі святої не скверни,
Досить вже кривди, муки й болю —
Верни нам вітчину, верни!

Богдан Лепкий.

НА ФОНД ФЕДАКА.

(Через „Свободу").

Никола Озарчук з Windingulf, W. Va. зібрав $8.50

Зложили: Іван Стапкевич, Юрко Спасюк, Василь Мацькевич, Гринь Магун (мол.), Антось Кушнір і Іван Морянський по $1.00; Федь Сенькін, Никола Бендуз, Іван Мацюнка, Антось Боритківич і Никола Озарчук по 50 центів.

Юрій Дрогомирецький з Tams, W. Va. зібрав $10.00

Зложили: Гринь Солоденко $3.00; Василь Піпа $2.00; Гринь Магун, Михайло Піпа, Іван Пелех, Андрій Гучко і Юрій Дрогомирецький по $1.00.

РАЗОМ $18.50
Попередно оголошено $22.00
ЗАГАЛЬНА СУМА $40,50

З ВЕРШИН І НИЗИН
збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листє" й „Великі щоковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволи) є 14 ілюстрацій. Брошурована $2.75, в полотняній оправі $3.40.
Замовлення посилайте на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЧОРНА РАДА
Хроніка 1663 року, нап. П. Куліш, повість з ілюстраціями та вступом і поясненнями Б. Лепкого, брош. 1.00, в оправі 1.25
Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДОПИСІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Всі Січовики як один.

В деяких містах в Америці поміж українською суспільностю нині вже вироблений один національний фронт, котрого вже давно було потрібно. Однак як придивитись близше сьому, то все ще замітимо немало блудів. Треба було немало часу, аби їх усунути тай іти одним шляхом.

В Филаделфії заходом Січової Організації і Ветеранів відбулось дня 2-го с. м. при участи наших громад з Френкфорд, Честер і Бриджнетрт, поминальне богослуженве на українськім цвинтарі під хрестом, який поставлено в память полягших героїв та мучеників за свободу і волю України. Тут Січовики, Січовики і Ветерани на означеним місці упгрупувались і за пару мінут вирушили походом до могили. В поході взяло участь понад пятьсот душ і всі як один, помимо сильної спеки були в рядах у повній дисципліні. Коло могили була досить численна громада Українців, а між ними був о. Максим Кінаш яко почесний капелян Січової Організації в товаристві отців Петрівського і Кузьмака. Вони відправили панахиду, по якій о. М. Кінаш виголосив гарну промову за поляглих героїв та мучеників української нації. О. Максим Кінаш в кількох словах представив історію України та її великих синів як Богдана Хмельницького, котрий не маючи ні амуніції ні численного правильного війська, але своїм геніяльним умом та розумом потрафив вічним ворогам України ляхам завдати смертельний удар. Дальше, згадав Доброцевка, Мазепу і великого батька України Тараса Шевченка, котрий більше як десять літ мучився в московських тюрмах, тілько задля визволення свого народу з ярма, і котрий лишив свій заповіт, який нині Січовики виповняють. Вкінци о. М. Кінаш взивавсіх, аби численно вступали в ряди Січової Організації, бо ся Організація стоїть в обороні свого народу і своєї церкви.

Тоді хор під управою В. Коцюбинського відспівав кілька пісень.

Слід завважити, що не всі филаделфійські Українці були коло могили та відчули крихітку того горя, які давить наших братів в старому краю вже довгий час. Не було ні наших московських наймитів ні наших бизнесменів ані патентованих патріотів, котрі собі вигідно лежали в холоді тай ще виговорювали, що як Україна буде, то дадуть по тисячу долярів, і тоді, кажуть, за ті гроші будуть такі як ті, котрі боролися на фронті. Вони не хочуть чути слів Шевченка, котрий взиває і кличе: Мені однаково, чи буду я жить на світі тім, чи ні, та не однаково мені, як Україну злії люди приспляють лукаві і в огні її ограбленую збудять, ох не однаково мені!"

Варта було подивитись, як дві сироти вивязались з декламаціями, тай яке вражінне сирітські декламації зробили на публику. Маленькі сирітки, але велике горе відчувають так як ті, котрі там є і були. За добре удекоровнане могили і хреста Січовики дуже вдячні Сестрам Василянкам, вдячні за їх труд і працю. Січовики вдячні теж о. М. Кінашеви, котрий доложив чимало труду та т. Монастирському і тов. Коцюкови та Сеникови. Честь і слава Січовій Організації округа 1, що має таких народніх робітників.

Між іншим Січова Організація в Филаделфії заслугує на повне признанне, бо вона одна добре зорганізована і відзначається карностю та дисципліною. Завдяки сьому за два роки свого істнования вже вона відіграла чималу ролю в українськім визвольнім русі. Се інституція, котра ніколи не відказувалась від помочі, але в кождій потребі без ріжниці дає на всі українські народні цілі. Віримо, що як будемо далі так працювати, то наші ряди зкожним днем будуть густіти, а тоді піднесемо синьо-жовтий прапор, щоби сяяв, коли прийде час, що український нарід скине із себе ярмо тай засяде в колі вільних поміж вільними світа.

Кінчу словами: Нехай кождий, хто себе почуває Українцем, вступає в Січові ряди, бо спільною силою можемо далеко пійти вперед. Тоді „забудеться примотня давняя година і оживе добра слава, слава України".

Січовик 43. відділу.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1923.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20.000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00; місце на послідній стороні окладинки $50. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотілиб аби їх фотографії були поміщені в календари на 1923 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $8.00. Ci гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опакованні.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA",
83 Grand Street. Jersey City, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

"111" ЦИГАРЕТКИ

ВОНИ ДОБРІ!

10¢

Купуйте сі цигаретки і щадіть гроші

Малий Фейлетон.

З ДОРОГИ ЖИТТЯ.

Братам Галичанам.

I.

Зневірились серця в пророчих числах.
Ніхто вже з мудреців не вірить в Чудо.
Над нивами тута сумна нависла,
Шепочучи: — Твоя хай воля буде!...

І тільки з ночі в ніч по всій країні
Звучать пісні омріяного Хору,
Щоб ранком запалать ясним промінням
В гущавині незвіданого Бору... [ням

Безсило від ріллі на всі дороги
Кричать жалі безтямні рік за роком—
Один лиш гречкосій плазує перед Богом,
Аби благословив своїм Пророком...

Пророки-ж ті, як урожай в посуху.—
Чекать віки на Благовістне Слово. —
Прийди з небес в сучасного розруху
І освіти низи Огнем Любови!!!

II.

...Там на площі Святої Софії
Плаче, молиться Київ старий:
— Найсвятіщая Діво Маріє,
Омофорно надійно вкрий!...

— Найпевніща в огнистій надії,
Дай нам радість ясного кінця! —
Нас покрила зла тінь від Росії,
Нас гнітить дикий терен Вінця.

— Не постав нас старцями до плога,
Не дозволь нам носити кайдан,
Відчини Золоті Ворота,
Щоб вернувся наш Местник Богдан!...

...Тільки галки озвались з Подола,
Тільки сови з Печерська кричать,
А Хрещатиком ніч суне гола
І звучить десь старе—„не пущать!"...

Клим Поліщук.

ДУМА.

Гей, там в полі заграли гармати,
Та казали у крові гуляти.
Та казали косити травоньку —
Не травоньку, вражу головоньку.

Гей, розбігся стрілець молоденький,
Як орел той, до бою нігнався,
Післав кулю ворїжок тяженький —
Впав до долу ,тай вже не піднявся.

Товариство по бою збираєсь,
Лише одного між ними не має, —
Він зі світом в остатнє прощаєсь,
В чистім полі самітний конає.

* * *

Щось важкого снилося коханці,
Бо проснулась мила рано в ранці, —
Взяла в руки листочок біленький
Тай писала: Василю миленький!

Чи Марійку свою памятаєш,
Може другу, невірний, кохаєш?
Чиж би міг ти мене так забути?
Чом про себе не даєш ти чути?...

Ю. Шкрумеляк.

ПОКЛИК ДО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В НЮАРКУ.

(Надіслана стаття).

Нюарські Сестри Українки! Страшна вість дійшла до нас із України. Вороги заморили голодом міліони наших селян. Страшною смертю повимирали тисячі наших сіл — усі — до послідної душі. Ті міліони мерли у таких муках, що ніякий писатель не годен описати, ніякий маляр змалювати.

Щоби ратувати другі діти, матері убивали немовлята і їх тілом годували старших, пробуючи хоч їм вратувати життя...

Люди вбивали себе взаїмно, щоби заощадити страшного голодового конання...

Тисячі втратили розум, коли бачили муку других і виділи, що помочі нівідки нема...

Тисячі наложили на себе руки в безнадійній розпуці...

Сотки тисяч голодних, які вповиналися за своїм власним хлібом, зістали помордовані московськими звірюками-большевиками...

А ляцькі чорти загарбали і ту бідну підмогу, яку зібрали бідні Галичани далеко-ще біднішим людям на Великій Україні...

Регочуться московські і ляцькі діяволи, що аж тепер прийшов кінець Україні...

Безсовістна Европа придивляється холодними очима на вимирание великої нації...

Позліталося гайвороннє із усього світу на богатий жир, якого ще у світі не було...

Усі трупи, що впали в світовій війні, не дійдуть до того числа, яке впаде від голоду на нашій Україні...

Нема кому поратувати, нема навіть нікого, що крикнувби на увесь світ про страшний злочин...

Стораз прокляті Москалі забрали з України усьо: — збіже, худобу — увесь корм...

І вже тепер, хоч ще не усі вимерли люди, торгують українською землею, як своєю спадщиною...

Кати живих у могилу кладуть, конаючим справляють похорони...

Послідним куснем хліба, що видерли із уст вмираючих з голоду Українців, годують своє московське племя на Поволжу.

І там, над Волгу, там іде хліб і помін з усього світу... А на Україну іде поміч тільки для міст, для городів, для зайдів з Московщини...

Не дадуть виздихати галапасам, що мов пауки обмотали цілу Україну...

На смерть призначили „халхлів", українських хліборобів по селах...

Українські Жінки, Дівчата! Чи не болить у нас душа за своїм народом, опущеним від усіх?!

Чи заложимо безжурно руки і скажемо собі, що нічого вдіяти не годні? Чи ми тільки живі манекіни, у котрих душі нема?

Наші браття, Українці з Нюарку, зібралися 25. червня на збори і порішили зібрати десять тисяч.

Що найменше таку саму суму мусимо зібрати ми, нюарське жіноцтво. Нас є тут певне більше чим 2.000. Коли кожда збере або дасть хоть пятку — виповнимо легко нашу завдачу.

Але на мою думку ми мусимо зібрати далеко більше. Зачнім уперед всього від себе самих. Проч з розкішними строями! Замість купити нове, переходім і в старім, а замість нової сукні чи капелюха, віддаймо ті гроші голодним.

І не встидаймося жебрати в чужих. Хата від хати ходім і збираймо поміч. Це честь занятися такою жебраниною. Це українські дочки ідуть збирати спомогу своїй Ненці-Україні.

А щоби перевести пляново цю нашу святу роботу, потреба, щоби ми всі зійшлися разом на спільну народу. **Ті сходини відбудуться в „Українськім Домі" на Bicon Street, в неділю, дня 9-го липня, о год. 2-гій попол.** Кожда Українка обовязана під совістию прийти на це наше жіноче віче.

Сердечно проситься наше духовенство, щоби проголосили і захотили прийти усіх.

Тільки спільною роботою зможемо оратуги нашу ціль. Тільки усі разом зуміємо роздумати і виконати діло помочі так, щоби воно стало справді ратунком для вмираючих з голоду.

Хай перед нашими очима стануть ті міліони висохлих, голодних постатий, що досі даромо витягають бідні руки до цілому світу — у німій просьбі о хліб.

Хай не буде просьвітку ні щастя тій камінній українській душі, що не подасть тепер ми-

Поратуймож нещасну нашу ростині своїм власним людям! Матір, погодуймо голодних її дітий!

Анна Садова.

Пашпорти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотарияльна.
T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!
Вже маємо на складі
РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ
до скорого множення, очислювання платні, міри, ваги, площі, поменности і других бизнесових обчислень.
Пишіть на адресу:
Ціна примірника, оправленого в тверду полотняну оправу 50 ЦЕНТІВ,
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЛЕОНІД ГЛІБІВ.

ВОВК ТА ЯГНЯ.

На світі вже давно ведеться,
Що нижчий перед вищим гнеться,
А більший меншого кусає та ще й бє,
Затим, що сила є...
Примір, не довгой показати,
Та—дур йому!—на що чіпать...
А щоб кінці якнебудь поховать,
Я хочу байку розказати.

У літку, саме серед дня,
Пустуючи, дурне ягня
Само заблисло до річки
Напитися водички.
От, чи пило, чи ні,—глядить—
Аж суне Вовк—такий страшенний
Та здоровенний!
Та так прямісінько й біжить
До бідного Ягнятя.
Ягняти нікуди тікати;
Стоїть, сердешне, та дріжить...
А Вовк, неначе комісар, кричить
(Він, щоб присікаться, знайшов [причину):
„На що се ти, собачий сину,
Тут каламутиш берег мій
Та квапиш ніс поганий свій
У чистую отсюю воду?
Та я тобі за сюю шкоду—
Ти знаєш—що зроблю?...
Як муху задавлю!"
—„Ні, паночку,—Ягня йому мовляє,
Водиці я не скоротив,
Бо ще й не пив;
А хочби й пив, то шкоди в тім немає,
Бо я стою зовсім не там,
Де треба пити вам,
Та ще й вода од вас сюди збігає".
„Так себто я брешу?"—тут Вовк [йому гукнув]—
Чи бач! ще і базікать стало...
Такого ще поганця не бувало!...
Здається, ти й позаторік тут був
Та капости мені робив?... Трівай же!
Ти думаєш, що я забув?"
—„Помилуйте!"—йому Ягнятко каже,
На світі я ще й году не прожив".
„Так брат твій був..."—„Нема [братів"."—
„Так, може, батько,
Коли не дядько,
Абож хтонебудь з ваших був...
Хиба не знаю я, не чув,
Що ви усі менеб іззіли,
Якби вловили?
Собаки й вівчарі твої,
Усі ви—вороги мої:
Од вас мені життя немає...
Ще мало я терпів?"
—„Та чим же я вам досадив?"—
Ягнятко, плачучи, питає.
„Цить, капосне, либонь не знає...
Ще й огризається, щеня!
Що ти за птиця?! Ти—Ягня!
Як сміло ти мене питати?
Вовк, може, їсти захотів!...
Не вам яро тебе дурням знати!"
І—Вовк Ягнятко задавив...

ЖЕБРАЧКА.

В галерії образів між найсвіжійшими творами штуки звертав на себе найбільшу і майже виключну увагу публики образ одного молодого артиста, що вимальовав на полотні звичайну стару міську жебрачку в природній величині і з такою реальною правдою, що видці чудувались і не могли начуватись, хвалили й не могли нахвалитись молодого артиста...

Одного літного дня стояло перед згаданим образом троє людий: досить ще молодий чоловік, молода, дуже гарна і після найновійшої моди вбрана пані, мабуть його жінка, і молоденька, також вельми гарна і зі смаком убрана панночка, мабуть сестра старшої дами. Всі троє стояли рядом перед образом, а з їх очий так і пробивалося німе зачудовання й те остовпіння, в яке чоловіка деколи вправляє правдивий твір штуки.

В салі було сим разом виїмково дуже мало людий, бо день був надто горячий, а крім того вже зближався полудень; тимто товариство, вийшовши з першого враження і ні на кого не оглядаючись, почало між собою пів голосно розмовляти.

— Ах, — Боже! — скрикнула гарна пані, — до того справді треба вже великої здібности, щоб намалювати такий образ і впровадити чоловіка в таку ілюзію!

— Здається вона так і дивиться на нас своїми старечними й от-от промовить жалісним голосом: „Дайте гріш Христа ради!" — додала молода панночка й тяжко зітхнула.

— В тім власне лежить єство штуки, — сказав пан із поважною. — Представити річ так, як вона в дійсности є, влити в неї життя, а крім того осінити її певною мірою ідеальности належить до справдішних артистів; тож і автор тої картини, як зачувати, молодий ще чоловік, справді має перед собою велику будучність.

Товариство подалось кілька кроків назад і знов потонуло в оглядання картини.

— Возьміть, прошу вас, під увагу те лице! — став говорити пан до своїх товаришок. — Артист навмисне вилив на голову своєї старої цілий сніп сонячного проміння, щоби усі риси її лиця були тим видатнійші, і справді осягнув сим свою ціль, бо перед нашим около не може вкритися ні найменша подробиця, потрібна до схарактризованя того лиця. Дивіться, з якою вірностию віддані очи, тая сіть несчисленних зморщків... або ті уста, на пів розкриті, беззубі, здається, вони ніби порушаються...

— Справді чудесно!—скрикнули обі пані.

— Се ще нічого, — говорив пан далі, — річ вправи й техніки. Найголовнійша річ у тім, що артист вмів вдихнути в свій малюнок справдішне життя. Погляньте на нього з більшою увагою: чи не говорить з того лиця біда, нужда, голод, а може ще й слабість, одним словом — життя? Здається, та старенька своїми очима, своїми зморщками, своїми посиніли-ми губами просить нас, благає в нас помочі; здається, від нашого милосердя залежить її поратунок, її істновння... Щож, чи не так?

— Ах, правда! — знов скрикнули обі пані, а старша дама додала: — В цій хвилині здається мені, що я почуваю милосердя. Це дійсно штука обдразом викликати в людині подібне почування...

— А до того яка пропорція, яка симетрія лежить в цілости картини! — говорив далі пан. — Усі барви відповідно розложені, нічого не замазане, все як найстаранніщке викінчене, одним словом — правдивий твір штуки! Але погляньте тепер уважно на середину полотна і скажіть мені, що вам найбільше впадає в очі?

Пані стали уважно дивитися на картину, але не говорили нічого. Пан добув з кишені картку лаперу, згорнув її в трубку й подав своїй жінці.

— Подивись через ту трубку!

Жінка запляющила одно око, а до другого приложила зіток паперу й уважно приглядалася картині.

Рівночасно панночка звинула в трубку обидві долоні й собі стала тим способом дивитись на образ.

— Ну, і щож вибачите ?

— Я бачу руку, — відповіла жінка, — і та рука немов відстає від полотна,

— А з другої руки видно лиш голий локоть, — додала панночка, червоніючи.

— На те власне я й хотів звернути вашу увагу, — сказав пан вдоволено. — Одною рукою, з котрої видно лиш голий локоть, притримує жебрачка свої лахи (однак ця рука не відграє тут важної ролі), а другу витягнула по милостиню. І власне що до тої витягненої руки показав молодий артист величезний талант. Бо не тільки та рука віддана як не можна ліпше зі всіма зморщками й жилами та що тут у найвисшім степені заховано перспективу, а через це видається, мовби та рука відстає від полотна, мовби соняшне світло на ній русається, переливається; але найважнійше те, що вона з виразом лиця творить гармонію, сказати-б — одну цілість. Оббіймить лише одним поглядом і лице і витягнену руку жебрачки... Чи не спостерігаєте тепер, що той бідолашний вираз уможенства, нужди й голоду, на який я висше звертав вашу увагу, виступає тепер живійше порушає людське серце?

— Ах, так! — промовила старша пані, — я навіть почуваю в тій хвилині якесь неопісане зворушення в грудях, а до очий тиснуться мені сльози... на праду!...

Вона повела хусточкою по лиці.

— Ах, що за диво! — скрикнула панночка. — Чоловік хвилями забуває, що це полотно і ось-ось готов сягнути до калитки, щоб втиснути в ту руку милостиню... А цікава річ, — додала, — скільки той образ міг би коштувати?

— На сім я так дуже не розуміюся, — відповів пан, — але завсіди здається мені, що він повинен коштувати що найменше десять тисяч корон,

— Не знати, чи його хто купить?...

— Чому ні! Така картина може прикрасити і найсвітлійший сальон.

Всі троє надивившись доволі на цінну картину, вийшли з салі, перейшли через великий коридор і опинилісь на площі, що розстелялася перед галерією образів. Перейшли через площу й мали вже завернути в бічну улицю коли, в тім якась жебрачка, що стояла на розі улиці обпершись о мур, витягнула до них суху руку та стала лебедіти слабим голосом:

— Ах, ласкаві паньство! Я ще нині нічого не їла... Я така голодна, така хора, змилосердіться над нещасливою, подайте милостиню Христа ради!..

Але паньство не звертали на її ні найменшої уваги і йшли все вперед поважною ходою. І на що їм звертати на неї увагу? Скілько то таких самих жебрачок стрічають вони що дня на вулицях міста?

Тоді жебрачка — не знати вже для чого: чи їй так докучив голод, що вона за всяку ціну хотіла дістати милостиню, чи вона мала яку іншу гадку, віддалилася від муру, заступила дорогу молодій гарній пані і діткнулася своїми холодними пальцями її ручки, щоб ту красну рученьку поцілувати.

— Ах, Боже мій! — скрикнула молода пані, — якже мене налякала якась огидна баба! не добре мені робиться, серце бється! — і міцно вчепилася до руки свого чоловіка.

Всі троє приспішили ходу.

— Ах, які вже зухвалі стають ці нероби! Вже справді небезпечно показатись на вулиці!— скрикнула з обуренням молода панночка.

— Я вже кілька разів у газетах звертав увагу маґістрату на цей боляк суспільности, що неспокоїть спокійних людий, — сказав пан, — але маґістратові ані поліції й не снються взятись до яких небудь заходів, щоб викорінити його.

Всі троє пішли прискореним кроком до базару,

Та шкода, що ті люди не придивились ліпше цій напастливій жебрачці...

Була то власне та сама стара жебрачка, що послужила за модель молодому многонадійному артистові до його славного образа та сама, що на її портрет на виставі всі троє так дивилися, так ним захоплювались; та сама у власній особі, тільки що правда — на образі була вона „осінена певною мірою ідеальности"...

Тимотей Бордуляк.

ПОЗІР! ПІТСБУРҐ! ПОЗІР!
Парафія церкви св. Івана Хрестителя на Сант Сайд, устроює
ПЕРШИЙ ПІКНІК
на Evyn Park,
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 16. ЛИПНЯ 1922
Хто прийде на пікнік, не пожалує. Будуть всілякі вигравки, Музика знаменита, бо комітет усе приготовив як слід. Вступ від пари 50 цнт., самотний 50 цнт., женщини 25 цнт. 56-59
Як їхати: Брати кару Вашинґтон або Чарлерой.
За добру забаву ручить
КОМІТЕТ.

ДРУКАРНЯ
У. НАРОДНОГО СОЮЗА
„СВОБОДА"
приймає замовлення на друковане тікетів, розкидок, афішів, членських книжочок, статутів, книжок, коверт і листових паперів для Братств, Товариств і Сестрицтв, часописів і всіх инших річий, що входять в склад друкарських робіт.
РОБОТУ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.
Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГЕНУЕНСЬКІ СПОМИНИ.

Лойд Джордж як бесідник.

Член угорської делегації на конференції в Генуї, Геза Гецет, помістив на сторінках „Н. Фр. Пресце" інтересні характеристики визначних політиків, що виступали на тій конференції, присвячуючи найбільше уваги особі Лойда Джорджа. З огляду на важну ролю, що й відграє цей великий державний муж в сучасній світовій політиці, творячи на наших очах історію, з якою звязана доволі тісна доля українського народа, уважаємо вказаним познакомити з тою характеристикою наших читачів.

Хто знає Лойда Джорджа лише з читання його знаменитих промов або з білих фотографій чи їхніх незугарних копій, має лише неясний образ цього найбільшого сучасного політика і не може виробити собі належитого виображення про цю визначну особистість. Лойда Джорджа чути, бачити, бути з ним на одним місци уходило в Генуї за неабияку подію. Вже сама поява цієї людини приносить для кождого несподіване та приємне розчарування. Фотографії представляють поважним стариком, а на ділі це кремезний, меткий, все оживлений, усміхнений, свіжий чоловяга. Волосся у нього не русяве або чорне, але біле, та лице рожевеньке і ніжне як у молодої дівчини; його рухи, жести і хід зраджують спортсмена. Все у нього виявляє енергію, тверду віру у власну силу, знання та слушність своїх дій. Все те називають фальшиво оптимізмом, а проте воно щось далеко більше. Що за розкіш дивитися з близька на великого мужа, що вірить в себе самого, не полягаючи на своє щастя, але з якимсь релігійним передсвідченням. Його й вірі треба приписати переведення такого важкого діла як генуенська конференція.

Промови Лойда Джорджа в Генуї це найважнійший спомин з конференції. Особливо незабутній його виступ на останнім засіданню. Був це історичний момент, коли Лойд Джордж зголосився до слова. Предсідник, італійський президент міністрів Факта з замітною нотою зворушення, уділював йому голос: Io de la farola al Signore Lloyd-George, presidente della delegasion Britanica". Англійська перекладниця з оживленим проголосила: „Mister Lloyd George, British Prime Minister". Навіть французький перекладчик сказав майже торжественно: „Monsieur Lloyd George le premier britannique". Опісля роздалися слова Лойда Джорджа виголошені милозвучним голосом і майже своєчним тоном. На конференції, що доси подобала на парляментарне засідання, зараз після перших його слів запанував в один мент настрій богослуження в пуританській церкві. Рівно, правильно плине його речення за реченням. Він любить опаски й очевидячки тішиться ними, та більша його радість, коли вдасться йому викликати веселість. Тоді сміється разом зі слухачами із свого веселого помислу. Чекає, аж прогомонять оплески або сміх, і щойно коли настане повний спокій, говорить дальше. Так і видко, що йому зовсім байдуже, що не всі слухачі розуміють його англійську бесіду.

Оригінальні його рухи. Перш усього держить в руці цвікер, що звичаєм старих людей зміняє на широкій чорній стяжці, і поводить ним доктороальо як професор. Замітний жест, яким маркує важні речення: бє вказуючим і середущим пальцем правої руки о долоню лівої руки, а коли скінчив важне речення, щоб вагу своїх слів ще більше підчеркнути, бє цілою правою долонею о ліву. Опісля держить ще кілька хвилин обі руки до себе притиснені, неначеб хотів придержати ними й зберегти висказану важність. Цей жест супроводив відомі його слова: „Европа потребує Росії, Росія потребує Европи, вони мусять себе найти і найдуть!"

Лойд Джордж був не лише найвизначнійшою особістістю, але й найкращим бесідником конференції, на якій ораторських талантів чейже не хибувало: Барту, один з найвизначнійших бесідників французького парляменту, Кольра, Пікар, італійський міністер заграничних справ Шанцер, патетичний бесідник Факта, Японець барон Гаяші — все те першорядні мистці красномовности. Також бесідницька зручність графа Банфі, який виклад Ратенава, болгарська промова міністра Стамбулійського, що тревала дві хвилини в оригіналі а на двайцять мінут у французькім англійськім перекладах, його секретарки, зробили гарне враження навіть в небезпечній присутности Лойда Джорджа. Особливо сильне враження викликала бесіда бувшого союзного президента Швайцарії, Мотта.

Для доповнини образу треба згадати про Чичеріна. В комісійних нарадах він показався зручним дебатником, зате не дописав як пленарний промовець. Він придержувався дипльоматичної здержливости і ніяк не зраджував большевицької демагогії. Його французьки на виходить дивовижно, щойно згодом можна зміркувати, що він говорить по французськи, а не по російський. Мовний орган в нього твердий, вимова різка. Часто голос його переходить в иншу тонацію, а при важних заявах уривається.

Вертаючи до Лойда Джорджа, годиться зазначити, що він не лише блискучий бесідник, але також добрий слухач. З найбільшою увагою слідить за бесідою других, навіть як не розуміє їхньої мови — він знає лише мову англійську — вдивляється в їхні уста, немов бажаючи очима схопити те, що тут на незрозумілій мові говориться, і потім не менш терпеливо слухає перекладів цих промов. Нема в нього ніякої позиз. Він не дає себе самого і все є природний. Дивним може видаватися, що Лойд Джордж навіть на політичній арені не показується без жінки та доньки, але зблизька це виглядає незвичайно симпатично, коли зараз після бесіди він допитливими очима вишукує свою жінку й доньку між товпою публики і покидає сцену своєї історичної діяльности рами об рамя зі своєю малою ми Меган Лойд Джордж. Неодного то й зворушує, бо у великом державнім мужу бачимо такого батька родини, щиру, нештучну людину.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЦЕРКОВНІ СКАРБИ.

(З Бюлетеу Географічного Тов.)

З приводу реквізиції церковних маєтків в Росії Бюлетен Американського Географічного Товариства на богацтво релігійних установ на всім світі.

З давних давен богомільні люде щедро дарували на релігійні цілі, однаково видимим божкам і незримому Богу. Від самих початків відомої людської історії золоті та срібні скарби і дорогоцінне каміння сипало ся в храми, церкви, монастир та инші релігійні інституції. За весь час історії і мало не у всіх частинах світу — за виїмком лише послідних десятиліть на Заході — в церковних руках все було стільки богацтва, що порівнятись з ним могли хиба скарбниці князів і царів. Декуди, як ось в Тибеті, храми та монастирі посіли все богацтво країни.

Археологічні розкопки відкрили поганські святині з перед тисячів літ, прибрані золотом і дорогим камінням також як і теперішні доми молитви. Ще з давних століть індийські храми славні своїми безмірними скарбницями. безцінними золотими та срібними прикрасами, блиском незлічених дімантів, рубінів і сафірів.

Християнство почалося в бідности. Перших триста літ воно мусіло ховатися від тих, що мали власть і богацтво. Християне збиралися на молитву тайком і їхній обряд мусів бути простий, без парад. Але після того, як християнська релігія була офіціяльно визнана, і в ній заявилися ті самі тенденції, що і в инших принятих релігіях. Могутні покровителі почали нагороджати церкву подарунками і віруючі християне стали приносити пожертви. Константин, перший римський імператор християнин, відразу збогатив дві найславнійші християнські церкви, Святого Петра в Римі і Святої Софії в Царгороді.

Взагалі раптово богатіти почали християнські церкви в Італії і на Сході в пятім і шестім столітю, а в Франції і на Заході від початку середних віків. Придбали собі не лиш золоті чаші, тарілки, свічники та инші невелікі предмети, а й великі статуї, колюмни і иконостаси з щирого золота та срібла. Дорогоцінним камінням прибирано образи святих або просто приношено всякі маєтки на дарунок святцям.

Правда, від часу до часу приходилось частину тих маєтків віддавати грабіжникам яких заманювали до себе ті магазини дорогих каменів і металів. Погане нападали на святині инших богів. Мусулмане грабували римські церкви, між иншим Святого Петра в 846 і царгородські в 1453-ім році. Після розриву поміж східною церквою і західною західні християне підчас четвертого хрестоносного походу добре пограбували Святу Софію. Богато церковних маєтків знищено підчас реформації.

Послідними часами російські та українські церкви належали до найбогатших в світі. Ще в стрій літописи оповідається, що коли в 987-мім році князь Володимир розіслав своїх послів по світі вибирати релігію для київської держави, то найбільше враження на тих послів зробило богацтво і парадне богослуження в Святій Софії. Можна сказати, що від того часу церкви на Україні і в Росії неустанно богатіли. У всіх богатших інституціях царські ворота, куполи і домовини з мощами святих зроблені з дорогих металів. Ікони обтикані діямантами та перлами; деякі майже зовсім вкриті дорогоцінним камінням. Найбогатшою з усіх релігійних установ на Україні і Росії була мабуть Київська Лавра. Окрім богатої скарбниці і всякого богацтва в монастирських церквах Лавра мала перед війною річного прибутку міліон рублів (пів міліона долярів). Скарби Сергійського монастиря коло Москви оцінювали на 325.000.000 долярів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

БАЛТІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ
9 Broadway, New York City
ДО: ГАМБУРГА ДАНЦІГА ЛІБАВИ

КАБІНИ ТРЕТОЇ КЛЯСИ.
3 2, 4, 6 і 8 ЛІЖКАМИ.

Третою клясою з Ню Йорку, Бостону або Філядельфії впрост до Гамбурга $103.50; до Данцігу $106.50; до Лібави $107.00 і $5.00 пересилки. — Ми заполамо за білет з Бостону або Філядельфії до Ню Йорку.

S. S. ESTONIA . . . . . JULY 12
S. S. LITUANIA . . . . . JULY 26

Голоситься до місцевих агентів.

РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК 2.40

ІСТОРИЧНИЙ РОМАН
в 6-ох томах, Мих. П. Старицького

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Лесь Мартович.

ЗЛЕ ДІЛО.

Суддя Кривдунський, заговривши при розправі ласкаво до Олени, глянув крадьки переляканого на адвоката й на свого пісаря, чи вони припадком не взяли йому за зле ту ласкавість, або чи не сміються з нього. Кривдунський, усупереч усім приписам і законам, уважав за нормальні відносини судді до мужчини, щоби на неї насварити, нарікчати й казати її за двері викинути.

Але й худеньке, біле лице, як із мармору виточене, всю увагу суді стягало на себе й не дозволяло йому примітити, що Олена в мужицьким одягу. На тім лиці не було ані одної зайвої морщинки, а всяк таки видко було на нім терпіння, неначе білу хмарку на місяці.

„Що ви за одні?" — запитав її суддя ласкаво і власне тепер поглянув переляканно на писаря й на адвоката.

Олена показала рукою на мужика, що його саме розправа переводилася.

„Я жінка Семенова" — відповіла таким голосом, що здавалося, ніби се не Олена говорить, але якась мушка близько над вухом бренить.

Суддя підніс брови вгору, наче здивувався, що й таке створіння може бути замужем.

Оленаж тимчасом далі говорила:

„Прошу якого суду, ми вернемо гроші що взяв чоловік, бо то не було ніякої продажи. Як же ви купували той грунтець, Бога бійтеся, Петре!"

Із сими словами обернулась Олена до малого солоденького мужика в роздертій під пахою кожушині. Зпід пахи стриміли йому три космики чорної вовни, як грубі наїжені вуси.

„При свідках купив" — відповів Петро й відвернувся від неї.

Олена поступила кілька кроків так, аби стати Петрові до лиця:

„То все крадьки зроблено" — бренїла до Петра, притакуючи собі головою. — „А хтож робив той грунтець продажний? кажіть, Петруню, знала я за то? Чи ви мені хоть марне словечко сказали? На щосте впхали йому гроші так, що я не виділа?"

Петрові виступили смуги на лиці, червоні як розкраяний бурак. Трохи від Олени відступився й борзенько заговорив до судді:

„Бігме, вона знала, вона все знала".

Олена підступила, знов ближче:

„Ой не говоріть неправду, бо гріх. Таж ви його витягли з хати на хрестини. А тож чувана річ, аби на хрестинах та грунт продавати?"

Петро червоніз тай бився кулаком у груди:

„То все не так, бігме не так. Я зараз присягаю!"

„Присягніть, присягніть Петруню!" — приговорювала Олена.

„Отже, бігме, присягну!"

Грубенький адвокат хитро посміхався. Щоби висвободити свого клієнта з клопоту, встав, підперся грубими руками на стіл і витягав коротку шию.

„Вона тут ні при чім" — говорив до судді, ніби докоряючи йому, що допустив без потреби Олену до слова.—„Грунт інтабульований на Семена; вона не має тут що говорити".

Олена підбігла до адвоката, потім назад до судді, а потім до Петра:

„Я маю з ним діти" — жалувалась вона. — „Четверо дрібних дітей. Що їм із тата, з мамки як лишаться без грунту? Кривда буде, прошу ясного суду. Відки ви, Петруню, зібрали та гроші? Чи ви мені хоть марне словечко сказали? На щосте впхали йому гроші так, що я не виділа?"

Суддя бачив, що як би Олена мала більше фізичної сили, то сталася би тепер причиною авантури. А ще чув на собі докір адвоката, що без причини допустив її до слова. Тому стягнув брови і скричав:

„Тихо, бабо, бо зараз замкну!"

Олена побігла борзенько в кути і гляділа відти нерелякано точа суддю, то на адвоката. Адвокат подивився радісно на Петра й моргнув до нього ніби: Вважай, очловіче, якого заступника маєш: сказав слово і все вийшло добре.

Але Петро червонівся далі. Був покоманий і засоромлений. Він почував гидоту свого поступку супроти мужицького права, бо купив грунт непродажний, змежи дрібних дітей, потай жінки. Йому здавалося, що ціла вага сеї розправи —до казати, що він не крадьки кулував. Не мав відваги оправдуватися перед судею, бо не знав, чи по Олениній обороні суддя йому повірить. Але перед адвокатом міг, бо заплатив йому за віру.

„То не зробилося так прихапці" — розповідав адвокатові. — „Цілі два роки м имали заєдно за сесе бесіду. Може неправда, Семене?"

Семен заметушився. Дотепер стояв цілий час похнюплений і словом не обізвався.

„То такі, Петре, діялося на хрестинах" — відповів несміливо й нерадо, як та дитина, що її, вибють і змушують казати, що вже більше не буде зле робити.

Петро розклав руки широко, як би мав обняти щось дуже грубе.

„Як то?! — дивувався. — „А вже мені раз казали, що продали бисте грунт, лиш аби лучився добрий купець?"

„Але я не казав, що маю грунт на продаж, що в мене грунт продажний" — говорив Семен також несміливо й нерадо. Чув свою провину перед жінкою й перед дітьми.

„От не маєш!" — сказав Петро й чухався в голову.

„Якіж то ви дивні", — говорив адвокат, стягнув праве лице й прижмурив праве око, дальочи тим порозуміти, що він дурачить.

„Ой не: дивний. — „Та то все одно, чи на хрестинах, чи на похороні, чи на весілю. Згодилистеся, далисте завдаток, а тепер хоть доплачуйте, най вам грунт дає, а ні, той вертає подвійний завдаток".

Але ся мова ні трохи Петра не заспокоїла. Він мнявся, червонів, переступав із ноги на ногу.

„То, бігме, не було крадьки" — клявся і просив очима адвоката й суддю, аби йому повірили, або аби хоч сказали, що вірять.

Суддя знетебарпеливився. З лоскотом відсунувся з кріслом від стола й ударив кулаком книжку.

„Шкода часу! Відступаєш йому грунт?" — звернув на Семена.

„Кривда буде, пане!"

„Вертай подвійний завдаток, коли даш сто ринських?"

„Кривда, буде, пане."

„А ти хочеш подвійний завдаток?" — звернувся суддя до Петра.

„Що мені з грошей?" — відповів Петро й відвернувся від Семена так, аби він не міг йому в очі заглянути. — „То не було крадьки. Скарай мене сила божа! При людех..."

Олена не дала йому докінчити. Прибігла і стала йому прямо до лиця.

„Беріть, беріть, Петруню, грунтець із помежи четверо дрібних діточок!" — грозила йому пальцем і протирала очі рукавом.

(Кінець буде).

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Маємо богато ріжних фарм до продажі в середних околицях Нюйорського Стейту, Фарми добре загосподаровані. Земля дуже урожайна. Всюди цементовані дороги. Близько міст і зелізниць. На жадання висилаємо кождому докладний опис і фотографії фарм, як рівнож і услівя купна. Купи фарму, а будеш сам собі паном. Пиши сейчас до: Рядзеські і Сін Компані, 313 Кінг стріт, Гермінер, Н. Й. 146

RYDZESKI & SON CO.,
313 King Street, Herkimer, N. Y.

НА ПРОДАЖ

фарми, доми і лоти в Аллентавн, Бетлегем, Норттемптон і околиці. 50—

Голоситись до:
D. KARPOWICH,
Real Estate & Notary Public
1076 FULLERTON AVENUE
ALLENTOWN, PA.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 237 акрів, дім з 8 кімнат, сад, озеро, ріка, будівничий ліс, 15 штук худоби, 2 коні, 250 курий, 5 безрогих, машинерія і засіви, 2 милі до міста. Ціна $6.500, готівкою $2.000. 55-60

Фарма в Ню Джерзи стейті, 54 акри, дім з 8 кімнат, сад, будівничий ліс, 3 корови, 2 коні, 2 безрогих, 500 курий, 5 гусий, 11 індиків, засів і машинерія. Ціна за всьо $5,000, готівкою $2.000.

PISARKO & POKUTNY,
429 E. 5th Street, New York, N. Y.

ФАРМА 130 АКРІВ, дім з 13 кімнат, сад, ріка, озеро, будівничий ліс, автомобіль, 6 корів, 2 добрі коні, 200 курий, безрогі, качки, гуси, машинерія, засів; недалеко до міста. Ціна $4.000, готівкою $1.700. 55-60

PHILIP LOBOR,
274 E. 4th Street, New York City

ФАРМА В СТЕЙТІ НЮ ЙОРК

тільки ¼ милі від міста, при стейтовій дорозі, 100 акрів землі чорної і без каміння, з чого 35 грубого ліса, будівничий ліс; доми і всякі, дім на 9 кімнат, 12 коров дійних, 2 молоді коні, свині, качки, гуси, пантарки; 4 акри картофлі, 6 акрів вівса, 3 корени, а всякі тульда і машинерія до фарми, своя великі ріка. Ціна $5000, готівкою $1.800. Голоситися до: **PAUL KUTYN, SKI, 263 Avenue B, bet. 15 & 16 St., New York City.** 55-58

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Родимці! Хто з вас має замір купити добру фарму і бути незалежним від всяких страйків, котрі істнують завсігди і бути собі господарем на своїй землі, то удайтеся до мене по інформації. Я є фармером в околиці бувший вже довший час, знаю котрі фарми є добрі. Тут є дуже добрі околиці. Чоловік може доробитися доброго маєтку. Если має замір купити фарму по справедливости, то пишіть або приїзджайте до мене як до фармера, а я з охотою вам поможу в тій справі. Пишіть до: 57-58

W. MAICHAC,
P. O. Box 145, Boonville, N. Y.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Першорядної якости **ПЕРА ФОНТАНОВІ „Waterman's Ideal Fountain Pen"** можете купити в Книгарни „Свободи". Перо гарантоване 14-каратове золото. При наповнюванню чорнилом не потрібно уживати жадної помпки, бо вистарчить підпести нігтем клямку уміщену з боку, занурити перо в чорнилі, спустити поволи клямку на долину, а воно само наповнитися.

Ціна того пера з пересилкою $2.75.

Пишіть на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестриттво Рож. Пр. Богородиці, від. 36 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 7 годині вечером в середу, дня 12. липня с. р. в гали церковній під ч. 303 Гудсон евенюю. Проситься всіх членців явитись, бо є важні справи до полагодження і будеться приймати нові члениці. Невнимшая членция заплатить кару 50 цнт., а у.рядничка 1 дол. — Софія Галушка, предс.; Зофія Чернець, секр.

ГЕРИ, ІНД. Отсим повідомляється всіх членів як місцевих так і позамісцевих, що первічний мітинг тов. ім. Т. Шевченка, від. 100 У. Н. Союза, відбудеться в неділю, дня 9-го липня с. р., о 2. годині пополудні в галі Нейборгуд Гавз під ч. 1700 Адамс ул., Гери, Інд. Кождий член обовязаний явитись на сім мітинґу і вирівняти свої недоплати, бо в противнім разі буде суспендований. Товариші, сей мітинг припадає якраз в десятьлітні роковини існування відділу. Се перша організація Українців в Гери, Інд.; се перше товариство, при котрім більше число Українців згуртувалось. Се перше товариство, яке має найбільшу поміч всім своїм членам. Се перше товариство, яке дає почин до всякої загально-народної роботи. Се найбільше патріотичне товариство в нашій місцевости. Тому, товариші, нашим обовязком є старатись о розвій сего товариства; підперти його змагання; дати йому розмиутись. В десятьлітні роковини сего товариства стараймось прибати хотяй десять нових членів. Товариші! Се товариство не є ані політичне, ані партійне. Се є добровільно запомогова організація, тому нашим обовязком є підперти сю організацію, котра несе найбільшу поміч всім потребуючим. Тому кажу до Вас, товариші, Українці і Українки, вступайте до сего товариства і У. Н. Союза. Не відкладайте на завтра, щоби не бути запізно. Обезпечуйте своє життя в У. Н. Союзі, бо се найбільша і найбогатша українська організація в Америці. Тепер приймається до У. Н. Союза за вольовому вступнього, а до товариства без вступного зовсім. Вам треба лиш одного долара вступити до У. Н. Союза. Тому не кажіть, що не маєте грошей. Не можете до неділи. Се може бути запізно. Смерть не повідомляє нікого, коли прийде. Випадок може бути кождого дня. Ні, тут на чужині ні батька ні матери, ні сестри ні сусіди. Хто нам заопікується? В вихій годині приятелів мало. Тому товариші, вступайте до товариства і до У. Н. Союза. Вам Бам стане рідним батьком, рідною мамою, Вашим опікуном, Вашим касієром і добродієм. Тому кличу до Вас, товариші Українці, вступайте в члени У. Н. Союза. — А. Цебак, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59 У. Н. Союза, повідомляє, що місячний мітинг відбувається в неділю, то є 9. с. м., точно о 2-ій годині пополудні, в галі церковній під ч. 34 Бен ул. Кождий член повинен прийти, бо делеґат здасть справоздання з окружних нарад, котрі відбулись дня 4. липня с. р. Кождий православний член повинен приходити на мітинґ що місяця. Подається всім членам до відома, щоби прийшли всі як один, бо буде читане товариського статуту і кождий член при сім статуті мусить бути присутний. — Н. Варій, предс.; Л. Бих, кас.; М. Галькевич, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПРИЙМУ НА БОРТ фамілію або самотних мущин чи женщин. Помешкання видне, ванна, горяча вода, два поверхи. Голоситись до: A. W., 124 Brook Ave., Bronx, N. Y. 56-58

НАЙЧОВІШИЙ
КАТАЛЬОГ
КНИГАРНІ „СВОБОДИ"
ВИШИВАНЕ-КОЖДОМУ
АПРОМ
SICHOVY BAZAR
94 E. 7th Street,
NEW YORK, N. Y.

ЖОЛУДКОВІ ГАЗИ
будуть усунені уживаючи
BOSAK'S HORKE VINO
REG. U.S. PAT. OFF.
"Nature's Tonic"
Всі шторники продають його. Безплатна брошура на жадання.
BOSAK MANUFACTURING CO.
Scranton, Pa.

ВЕСЕЛА БАНДУРА
Повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до мужичих інструментів і танців.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовлення посилати до:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КОСИ! На днях отримано само з Відня коси найлішої клепаної і добре гартованої сталі, довгі 32 цаль, важить поверх фунта, ціна з пересилкою $3.50. Хто замовить 10 штук дістане 2 дарем. Перстень до коси 50 ц. Стальовий молоток $1.00. Замовлення посилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

НОВА ОФЕРТА!
ХТО ПРИШЛЕ ЗАМОВЛЕННЯ НА $3.00 ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ", той дістане Календар Укр. Народного Союза цілком даром.
Пишіть на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ БАЗАР І КНИГАРНЯ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА
має великий склад книжок всякого рода: Історії, Повісти, Оповідання, Байки, Співанники, Молитвенники, Церковні Книги, Образи релігійні і патріотичні, Стінні календарі, Перепісні картки і много инших річий як: Вишивані сорочки, Обруси, Фартушки, Краватки, Хустки, Взори до вишивання, Канва і Нитки д. М.-С., Вероби з кораликів, Гердани женскі і мужескі, пацюрки і варстатики до роблення пацюркової роботи. Катальог даром.
Адресуйте: 98m—
UKRAINSKA KNYHARNIA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ДОК. МЕД. МУСИЙ КАДЕЦЬ
50 ST. MARKS PL. (8th St.)
коло Другої Евені
NEW YORK
буде приймати щоденно від 11—1 пополд. й 6—8 вечер. У неділі і свята 9—1 пополд.
Телефон: Dry Dock 3637.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недугти мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
межи 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Годинн офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години приняття: від 9. рано до 9 вечер., в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
СПЕЦІЯЛІСТА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ, КРОВИ, ШКІРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.
Порада даром.
DR. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. і Irving Place.
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. пепл.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок
"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.